

Бачинська Надія Анатоліївна,
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри інформаційних технологій
Київського національного університету
культури і мистецтв
ORCID ID 0000-0003-3912-7108
n.bachynska17@gmail.com
Гоян Ігор Миколайович,
доктор філософських наук, професор
кафедри загальної та клінічної психології
Прикарпатського національного університету
імені Василя Стефаника
ORCID ID 0000-0003-2548-0488
ivigoian@gmail.com
Кичкирук Тетяна Василівна,
кандидат філософських наук, доцент
кафедри філософії Національного
університету біоресурсів і
природокористування України
ORCID ID 0000-0003-4719-7923
TatiyanaK@i.ua

ДІАЛОГ КУЛЬТУР: БІБЛІОТЕКА ЯК МІЖКУЛЬТУРНИЙ ХАБ

Метою дослідження є окреслення перспектив розвитку бібліотеки як міжкультурного хабу. **Методологія дослідження.** Для проведення дослідження використані системний, культурно-історичний, описовий та інтегративний підходи. **Наукова новизна роботи** полягає у розробці концепції бібліотеки як міжкультурного хабу, що потребує вироблення нової парадигми мислення, а також в обґрунтуванні доцільності існування такої інституції культури у сучасному глобалізованому суспільстві. **Висновки.** Результати проведеного дослідження дозволяють дійти висновку, що розширення функціонального поля бібліотечних установ і перетворення бібліотеки на міжкультурний хаб сприятиме міжкультурному діалогу, в якому різноманітні вектори соціокультурної взаємодії не виключатимуть, а взаємно обумовлюватимуть один одного. Викладені у статті положення і зроблені висновки можуть бути використані під час розробки інноваційних стратегій розвитку бібліотечних установ. Перспективи подальших наукових розвідок автори вбачають у розробці спеціальних навчальних і тренінгових програм, спрямованих на підготовку бібліотекарів – міжкультурних лідерів.

Ключові слова: міжкультурна комунікація, бібліотека, міжкультурний хаб, глобалізація, культура.

Бачинская Надежда Анатольевна, кандидат педагогических наук, доцент кафедры информационных технологий Киевского национального университета культуры и искусств; Гоян Игорь Николаевич, доктор философских наук, профессор кафедры общей и клинической психологии Прикарпатского национального университета имени Василия Стефаника; Кичкирук Татьяна Васильевна, кандидат философских наук, доцент кафедры философии Национального университета биоресурсов и природопользования Украины

Диалог культур: библиотека как межкультурный хаб

Целью исследования является определение перспектив развития библиотеки как межкультурного хаба. **Методология исследования.** Для проведения исследования были использованы системный, культурно-исторический, описательный и интегративный подходы. **Научная новизна работы** заключается в разработке концепции библиотеки как межкультурного хаба, что требует выработки новой парадигмы мышления, а также в обосновании целесообразности существования такого института культуры в современном глобализованном обществе. **Выводы.** Результаты проведенного исследования позволяют сделать вывод, что расширение функционального поля библиотечных учреждений и преобразование библиотеки в межкультурный хаб будет способствовать межкультурному диалогу, в котором различные векторы социокультурного взаимодействия не исключают, а взаимно обуславливают друг друга. Изложенные в статье положения и сделанные выводы могут быть использованы в процессе разработки инновационных стратегий развития библиотечных учреждений. Перспективы дальнейших научных исследований авторы видят в разработке специальных учебных и тренинговых программ, направленных на подготовку библиотечных работников – межкультурных лидеров.

Ключевые слова: межкультурная коммуникация, библиотека, межкультурный хаб, глобаллизация, культура.

Bachynska Nadiia, PhD in Pedagogy, Associate Professor of the Department of Information Technologies of Kiev National University of Culture and Arts; Hoian Ihor, Doctor of Philosophy, Professor of the Department of General and Clinical Psychology of Vasyl Stefanyk Precarpathian National University; Kychkyruk Tetiana, PhD in Philosophy, Associate Professor of the Department of Philosophy of the National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine

Dialogue of cultures: the library as an intercultural hub

The purpose of the study is to determine the prospects for the development of the library as an intercultural hub. **Methodology of the study.** The authors have used systemic, cultural-historical, descriptive, and integrative approaches. **The scientific novelty** lies in the development of the concept of the library as an intercultural hub that requires the emergence of a new way of thinking, as well as in justifying the expediency of this cultural institution in contemporary globalized society. **Conclusions.** The results of the study lead to the conclusion that the expansion of the functional field of library institutions and transformation of the library into an intercultural hub will facilitate intercultural dialogue, in which different vectors of socio-cultural interaction are not mutually exclusive, but complement each other. The provisions and conclusions drawn in the paper can be used in the development of innovative strategies for library institutions. The authors see the directions of further research in the development of special educational and training programs aimed at training librarians – intercultural leaders.

Key words: intercultural communication, library, intercultural hub, globalization, culture.

Актуальність дослідження. Глобалізація як один з найважливіших процесів сучасності є принципово новим етапом у розвитку людства. Він якісно відрізняється від попередніх історичних періодів в

економічному, екологічному, соціально-культурному вимірах. У контексті соціально-культурного виміру глобалізація постає процесом безпрецедентного розширення інформаційного поля та зростання комунікацій у світовому просторі. Інформаційна революція виступає передумовою та суттєвим чинником глобалізації.

Взаємозалежність національних, соціальних, культурних, релігійних спільнот набуває планетарного характеру, сприяючи посиленню взаємодії різних суспільств, які проходять процес інтеграції у світову спільноту [3]. Глобалізаційні зрушення призводять до уніфікації культур, традицій, ідеологій. У процесі взаємодії культур відбувається їхнє взаємне збагачення, а завдяки розвитку комунікаційних мереж фактично зникають національні кордони і утворюється єдиний світовий інформаційний простір.

Однією з тенденцій сучасного світу є культурна, політична та економічна співпраця представників різних культур. Паралельно ми спостерігаємо і загрозливі тенденції зіткнення цивілізаційних просторів, конфронтацію культур, про що слушно застерігав С. Гантінгтон [10], передбачаючи загрозу військового зіткнення країн і регіонів, які представляють різні локальні цивілізації і, отже, по-різному відносяться до домінуючих у західному світі ліберальних цінностей, процесів модернізації та розвитку постіндустріального масового суспільства.

Саме за таких умов актуалізується ідея діалогу культур, яка сприятиме переходу від існуючої парадигми «Свій-Чужий», заснованій на сприйнятті культурного розмаїття як загрози, до визнання «Іншого» та розуміння необхідності співпраці різних культурних світів, що може принципово змінити механізми міжкультурної взаємодії [14]. Одним з акторів культурного діалогу виступають бібліотеки як публічний простір, коворкінг, дослідницькі та навчальні центри, центри самостійної освіти. Саме бібліотеки – піонери в інноваціях, пов'язаних з організацією та поширенням знань – і можуть стати міжкультурними хабами, креативним міжкультурним простором глобалізованого світу.

Аналіз досліджень і публікацій. Науковий доробок Г. Трагера, Е. Холла, К. Гірца, В. Гуденау, В. Гудикунста, Г. Хофстеде, М. Мамардашвілі, Б. Успенського, С. Тер-Мінасової сприяв новому рівню розуміння міжкультурних взаємодій. Проблеми і перспективи бібліотечної галузі вивчались Н. Бачинською, Т. Новальською, А. Соляник, А. Боррего, Дж. Ардани, К. Урбано, Д. Еренспергером [2; 6]. Цивілізаційні комунікації та інформаційну асиметрію досліджували Г. Салата та Т. Данилова [4]. Проте місце і роль бібліотек у діалозі культур глобалізованого суспільства все ще залишається terra incognita і потребує ґрунтовної розробки.

Метою дослідження є окреслення перспектив розвитку бібліотеки як міжкультурного хабу.

Виклад основного матеріалу. Сучасне суспільство стає все різноманітнішим. У світі існує понад 7000 мов, з яких 23 є мовами, якими спілкуються більш ніж половина населення планети [9]. Рівень міжнародної міграції швидко зростає, що призводить до збільшення кількості людей зі змішаною ідентичністю. Глобалізація, посилення міграції, швидкий доступ до інформаційних ресурсів, спілкування без кордонів, розвинені логістичні центри та багато інших факторів збільшили культурне розмаїття в багатьох країнах, що надало поштовху розвитку парадигми мультикультуралізму, яка ґрунтується на визнанні гармонійного співіснування і взаємодії різних культур, де «культуру слід розглядати як сукупність відмінних духовних, матеріальних, інтелектуальних і емоційних особливостей суспільства або соціальної групи, що охоплює, крім мистецтва і літератури, спосіб життя, моделі спільного життя, системи цінностей, традиції та вірування» [16]. Культурне розмаїття має стати фундаментом нашої колективної сили на рівні як місцевих громадах, так і глобального суспільства.

Культурна різноманітність розширює поле можливостей, відкритих для всіх: вона є рушієм економічного зростання та засобом покращення інтелектуального, емоційного, морального та духовного існування людства. Культурне та мовне розмаїття є спільною спадщиною людства і має бути збережено, перетворюючись на життєдайне джерело обміну, інновацій, творчості та мирного співіснування між народами. «Повага до різноманітності культур, толерантності, діалогу та співпраці у кліматі взаємної довіри і взаєморозуміння є однією з найкращих гарантій міжнародного миру і безпеки» [16].

Одним з найвпливовіших «голосів» культури є бібліотеки. Як зазначає американський підприємець і економіст, фахівець у галузі інформатики С. Годін, вони набули статусу локального нервового інформаційного центру. Сучасна бібліотека – це місце, де люди співпрацюють, розробляють і координують проекти [7]. Бібліотеки виходять на широкий фарватер суспільних тем, роблячи внесок і у взаємодію культур. З давніх часів виступаючи культурними центрами або клубами, бібліотеки можуть взяти на себе роль провідника нових культурних цінностей. Бібліотеки всіх типів повинні відображати, підтримувати та сприяти культурній та мовній різноманітності на національному та місцевому рівнях і таким чином заохочувати представників різних культур до плідного міжкультурного діалогу та формувати активну громадянську позицію.

Функціонуючи як навчальні, культурні, інформаційні центри, бібліотеки задовольняють духовні потреби різних спільнот. Керуючись базовими принципами фундаментальних свобод, рівності у доступі до інформації, повагою до культурної ідентичності та культурних цінностей, бібліотечні установи спроможні позитивно вирішувати питання культурного та мовного розмаїття. Бібліотеки повинні створювати майданчики для дискусій, обговорення складних питань, обміну думками, сприяючи захисту інтелектуальної свободи та окреслюючи нові можливості для творчості та досліджень. Бібліотеки – це свого роду «ікони культури. Від Олександрії та Адама Сміта до найменшої міні-бібліотеки, розміщеної в кіоску таксофона, бібліотеки вважаються «однією з найважливіших людських інституцій», яка накопичує і зберігає знання, поширює точну інформацію, підтримує інтелектуальну свободу і працює на суспільне благо» [8, 254].

Кожна людина в нашому глобальному суспільстві має право на повний спектр бібліотечних та інформаційних послуг. Проте сьогоднішній стан справ демонструє інформаційну асиметрію – ситуацію, в якій інформація доступна лише деяким, а не всім учасникам ринку, або, як підкреслював Дж. Стігліц, коли «деякі люди знають щось, чого інші не знають» [13, XIV]. Проблема асиметрії інформації повинна бути вирішена як на рівні держави, так і на рівні окремо взятого інформаційно-бібліотечного центру [4].

Бібліотеки мають слугувати всім членам спільноти без дискримінації на підставі моделі гомогенної культурної та мовної спадщини; надавати інформацію відповідними мовами; надавати доступ до широкого спектру матеріалів та послуг, який відображує всі громади суспільства; залучати працівників, які є представниками різних культурних груп. Бібліотечні та інформаційні послуги в культурно- і лінгвістично різноманітному середовищі включають як надання послуг всім типам користувачів бібліотеки, так і надання послуг, спеціально орієнтованих на мінімально представлені в суспільстві культурні та мовні групи. Особливу увагу необхідно приділити групам, які є маргіналізованими, тобто, меншинам, біженцям, мешканцям з тимчасовим місцем проживання, мігрантам.

Мультикультурна бібліотека повинна розвивати культурно різноманітні фонди та послуги, у тому числі цифрові та мультимедійні ресурси; виділяти ресурси для збереження культурної спадщини; розробляти та імплементувати

програми, що підтримують освіту користувачів, навички інформаційної грамотності, нові ресурси, міжкультурний діалог; забезпечувати доступ до бібліотечних ресурсів відповідними мовами; розробляти маркетингові та інформаційні матеріали у відповідних ЗМІ та відповідними мовами для залучення різних культурних груп [15].

Активним посередником між користувачами та ресурсами є персонал бібліотеки, який потребує спеціальної освіти та безперервного навчання [5]. Надання послуг мультикультурним спільнотам повинно базуватися на культурній чутливості, антидискримінаційних патернах поведінки, повазі до чужих мов і культур. У сучасному світі відвідувачі бібліотеки представляють різні культурні групи і розмовляють різними мовами, що створює нові виклики для працівників бібліотечних установ, яким необхідно визначити потреби та інтереси користувачів і адекватно їх задовольнити. Культурні відмінності ускладнюють спілкування. Нерозуміння або неправильна інтерпретація вербальних і невербальних сигналів може викликати плутанину, що призводить до тривоги і напруженості у стосунках між працівниками бібліотек та користувачами послуг або між самими колегами.

Для успішної взаємодії у проблемному полі міжкультурної комунікації необхідно визнати ці виклики та зрозуміти принципи міжкультурного діалогу. С. Аллард, Б. Мехра і М. А. Кайям пропонують п'ять ключових принципів для ефективного діалогу з представниками інших культур. Це ідентифікація культурних вимірів (індивідуалістські і колективістські культури, за Г. Хофстеде); ідентифікація стилю культурної комунікації (висококонтекстуальні та низькоконтекстуальні культури, за Е. Холлом); усвідомлення маргіналізованості клієнта, приналежності до меншин; ідентифікація механізмів організації та надання інформації (домінантна, що має більшу присутність в інформаційній площині, чи маргіналізована культура); усвідомлення того, хто створив інформаційні технології (технології, як правило, відображують культурну точку зору творця) [1].

Сучасному працівнику бібліотечних установ необхідно оволодіти навичками міжкультурного лідерства, що сприятиме кращому наданню послуг своїй громаді та підтримці статусу бібліотеки як міжкультурного хабу. Бібліотекар як міжкультурний лідер повинен забезпечити меншинам адекватні стратегії доступу до інформації; розширювати та поповнювати існуючі бібліотечні фонди для запобігання культурному упередженню; справедливо розподіляти асигнування для забезпечення доступу до різноманітних інформаційних матеріалів, послуг, програм та подій; забезпечувати навчання та тренінги з міжкультурної комунікації для студентів-практикантів та нових працівників; позиціонувати бібліотеку як місце для задоволення інтелектуальних, культурних, духовних потреб людей незалежно від національності, раси, статі, гендеру, релігії, сексуальної орієнтації, віку, майнового стану, доходів, навичок тощо; регулярно вивчати потреби мультикультурного середовища, враховуючи потреби меншин та малозабезпеченого населення; розвивати навички слухання та проявляти чуйність до досвіду людей, відмінних від себе [1]. Бібліотекар як міжкультурний лідер надаватиме кращі послуги своїм клієнтам – представникам різних культурних груп.

Стратегічним завданням державної політики в галузі бібліотечної справи з метою перетворення бібліотеки на міжкультурний хаб повинно стати:

- створення ефективної бібліотечної системи, яка охопить всі культурні громади;
- адекватне фінансування бібліотек та бібліотечних систем для надання безкоштовних інформаційних послуг культурно різноманітним групам, оскільки більшість бібліотек лише бореться за своє виживання, а не виступає динамічним центром живого міжкультурного спілкування [17];
- дослідження щодо потрібних у певному середовищі інформаційних ресурсів, оскільки мультикультурні бібліотечні послуги є по суті глобальними;
- вдосконалення комунікативних навичок персоналу бібліотек. Результати досліджень та найкращі практики повинні широко розповсюджуватись для того, щоб ефективно керувати мультикультурними бібліотечними послугами.

Суттєвою складовою розвитку бібліотек як міжкультурних хабів є забезпечення певних послуг, ресурсів та можливостей, на які очікує нове покоління користувачів – міленіали. Необхідно подолати фундаментальний розрив між цінностями сучасних бібліотечних користувачів та історичними бібліотечними пріоритетами. Основним філософським питанням для бібліотек є те, якою мірою вони мають прямувати в напрямку користувачів і наскільки їм слід очікувати, що користувачі рухатимуться назустріч [12]. Це питання потребує глибокого аналізу у межах міждисциплінарної парадигми з залученням фахівців в різних галузях знань.

Наукова новизна роботи полягає у розробці концепції бібліотеки як міжкультурного хабу, що потребує вироблення нової парадигми мислення, а також в обґрунтуванні доцільності існування такої інституції культури в сучасному глобалізованому суспільстві.

Висновки. З давніх-давен бібліотеки виступають інформаційними центрами, а останнім часом – і культурними центрами спільноти. Використовуючи свій авторитет, консолідуючи внутрішні та зовнішні ресурси, бібліотечні центри спроможні стати «єдиним вікном», яке забезпечить доступ до інформації або

допомоги та ресурсів, необхідних як місцевим жителям, так і мігрантам [11]. Сьогодні бібліотеки є місцем зустрічі представників різних культур, які випадково або завдяки працівникам бібліотеки мають можливість відкрити для себе новий і незнайомий світ.

Результати проведеного дослідження дозволяють дійти висновку, що розширення функціонального поля бібліотечних установ і перетворення бібліотеки на міжкультурний хаб сприятиме міжкультурному діалогу, в якому різноманітні вектори соціокультурної взаємодії не виключатимуть, а взаємно обумовлюватимуть один одного. Викладені у статті положення і зроблені висновки можуть бути використані під час розробки інноваційних стратегій розвитку бібліотечних установ. Перспективи подальших наукових розвідок автори вбачають у розробці спеціальних навчальних і тренінгових програм, спрямованих на підготовку бібліотечарів – міжкультурних лідерів.

Література

- Allard S., Mehra B., Qayyum M.A. Intercultural Leadership Toolkit for Librarians: Building Awareness to Effectively Serve Diverse Multicultural Populations. *Education Libraries*. 2007. Vol. 30, No.1. P. 5–12.
- Borrego A., Ardanuy J., Urbano C. Librarians as Research Partners: Their Contribution to the Scholarly Endeavour Beyond Library and Information Science. *The Journal of Academic Librarianship*. 2018. Vol. 44. Is. 5. P. 663–670.
- Danylova T.V. The Theory of Civilizations Through the Lens of Contemporary Humanities. *Anthropological Measurements of Philosophical Research*. 2016. Is. 9. P. 55-62. DOI: 10.15802/ampr2016/72231.
- Danylova T., Salata G. Reorganization Asymmetry of Universal Information Centers in Ukraine: An Attempt at Civilizational Communication Analysis. *Research Revolution. International Journal of Social Science & Management*. 2016. Vol. IV. Issue 10. P. 1–4.
- Danylova T.V., Salata G.V. The Ecological Imperative and Human Nature: A New Perspective on Ecological Education. *Interdisciplinary Studies of Complex Systems*. 2018. No. 12. P. 17–2.
- Ehrensperher D. Librarians as Researchers and Academics. *Scholarly Commons*. Embry-Riddle Aeronautical University. 2019. URL: <https://commons.erau.edu/publication/1124/> (дата звернення: 10.11 2018).
- Godin S. The Future of the Library. *Seth's Blog*. 2011. URL: <https://seths.blog/2011/05/the-future-of-the-library/> (дата звернення: 10.11 2018).
- Harris R., Mayo A., Prince J.D., Joan M. Creating shared campus experiences: the library as culture club. *Journal of the Medical Library Association*. 2013. Vol. 101. Is.4. P. 254–256.
- How many languages are there in the world. *Ethnologue*. 2018. URL: <https://www.ethnologue.com/guides/how-many-languages> (дата звернення: 02.11 2018).
- Huntington S. *The Clash of Civilizations and the Remaking of World Order*. Simon&Schuster Paperbacks, 2011. 368 p.
- Jakubowicz A., Ho C., (Eds.). 'For those who've come across the seas...': Australian Multicultural Theory, Policy and Practice. Anthem Press; Reprint edition, 2014. 312 p.
- McDonald R., Thomas C. Disconnections Between Library Culture and Millennial Generation Values. *Educausereview*. 2006. URL: <https://er.educause.edu/articles/2006/1/disconnects-between-library-culture-and-millennial-generation-values> (дата звернення: 02.11 2018).
- Stiglitz J. *Making globalization work*. London: Penguin, 2006. 358 p.
- Shynkaruk L.V., Salata H.V., Danylova T.V. Dialogue of Cultures: E. Hall and F. Kluckhohn. *National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts Gerald*. 2018. No 3. P. 128–133.
- The Multicultural Library – a gateway to a cultural diverse society in dialogue. *International Federation of Library Associations and Institutions*. 2008. URL: https://www.ifla.org/files/assets/library-services-to-multicultural-populations/publications/multicultural_library_manifesto-en.pdf (дата звернення: 05.11 2018).
- UNESCO Universal Declaration on Cultural Diversity. UNESCO. 2001. URL: http://portal.unesco.org/en/ev.php-URL_ID=13179&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html (дата звернення: 05.11 2018).
- Wood P., Landry C. *The Intercultural City. Planning for Diversity Advantage*. London: Earthscan, 2008. 382 p.

References

- Allard, S., Mehra, B., & Qayyum, M.A. (2007). Intercultural Leadership Toolkit for Librarians: Building Awareness to Effectively Serve Diverse Multicultural Populations. *Education Libraries*, 30(1), 5–12. [in English].
- Borrego, A., Ardanuy, J., & Urbano, C. (2018). Librarians as Research Partners: Their Contribution to the Scholarly Endeavour Beyond Library and Information Science. *The Journal of Academic Librarianship*, 44(5), 663–670. [in English].
- Danylova, T.V. (2016). The Theory of Civilizations Through the Lens of Contemporary Humanities. *Anthropological Measurements of Philosophical Research*, 9, 55-62. DOI: 10.15802/ampr2016/72231. [in English].
- Danylova, T., & Salata, G. (2016). Reorganization Asymmetry of Universal Information Centers in Ukraine: An Attempt at Civilizational Communication Analysis. *Research Revolution. International Journal of Social Science & Management*, IV(10), 1–4. [in English].
- Danylova, T.V., & Salata, G.V. (2018). The Ecological Imperative and Human Nature: A New Perspective on Ecological Education. *Interdisciplinary Studies of Complex Systems*, 12, 17–2. [in English].
- Ehrensperher, D. (2019). Librarians as Researchers and Academics. *Scholarly Commons*. Embry-Riddle Aeronautical University. Retrieved November 10, 2018, from <https://commons.erau.edu/publication/1124/> [in English].
- Godin, S. (2011). The Future of the Library. *Seth's Blog*. Retrieved November, 10, 2018, from <https://seths.blog/2011/05/the-future-of-the-library/> [in English].
- Harris, R., Mayo, A., Prince, J.D., & Joan, M. (2013). Creating shared campus experiences: the library as culture club. *Journal of the Medical Library Association*, 101(4), 254–256. [in English].
- How many languages are there in the world. (2018). *Ethnologue*. Retrieved November 02, 2018, from <https://www.ethnologue.com/guides/how-many-languages> [in English].
- Huntington, S. (2011). *The Clash of Civilizations and the Remaking of World Order*. Simon&Schuster Paperbacks. [in English].
- Jakubowicz, A., & Ho, C. (Eds.). (2014). 'For those who've come across the seas...': Australian Multicultural Theory, Policy and Practice. Anthem Press; Reprint edition. [in English].
- McDonald, R., & Thomas, C. (2006). Disconnections Between Library Culture and Millennial Generation Values. *Educausereview*. Retrieved November 02, 2018, from <https://er.educause.edu/articles/2006/1/disconnects-between-library-culture-and-millennial-generation-values> [in English].
- Stiglitz, J. (2006). *Making globalization work*. London: Penguin. [in English].
- Shynkaruk, L.V., Salata, H.V., & Danylova, T.V. (2018). Dialogue of Cultures: E. Hall and F. Kluckhohn. *National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts Gerald*, 3, 128–133. [in English].
- The Multicultural Library – a gateway to a cultural diverse society in dialogue. (2008). *International Federation of Library Associations and Institutions*. Retrieved November 05, 2018, from https://www.ifla.org/files/assets/library-services-to-multicultural-populations/publications/multicultural_library_manifesto-en.pdf [in English].
- UNESCO Universal Declaration on Cultural Diversity. (2001). UNESCO. Retrieved November 05, 2018, from http://portal.unesco.org/en/ev.php-URL_ID=13179&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html [in English].
- Wood, P., & Landry, C. (2008). *The Intercultural City. Planning for Diversity Advantage*. London: Earthscan. [in English].

Стаття надійшла до редакції 20.02.2019 р.